

Frumvarp til laga

um

notkun bifreiða.

(Lagt fyrir alþingi 1914).

1. gr.

Bifreið nefnist í lögum þessum hver sá vagn, sem er knúinn áfram með afvjel í vagninum sjálfum, og ætlaður til að flytja fólk eða varning. Lögin ná ekki til vagna, sem renna á spori, eða eru notaðir eingöngu af slökkviliði.

2. gr.

Stjórnarráðið getur, eftir að hafa leitað álits hlutadeigandi sýslunefndar eða bæjarstjórnar, takmarkað eða bannað umferð bifreiða á einstökum vegum eða vegaköflum, ef slík umferð álist hættuleg eða til sjerlegra óþæginda fyrir aðra umferð.

2. gr.

Bifreiðar skulu svo gerðar, að þær geti farið eftir kröppum bugðum og auðvelt sje að snúa þeim. Sje bifreið þyngri en 350 kg., skal afvjelin geta knúið hana aptur á bak sem áfram. Ekki má nota breiðari bifreiðar en svo, að mesta breidd ntanmáls sje 1,75 metrar; þó getur stjórnarráðið veitt undanþágu frá þessu að því er sjerstaka vegarkafli snertir.

A hverri bifreið skulu vera:

1. tvennir hemlar svo sterkir, að með hvorum þeirra megi stöðva vagninn innan tveggja vagnlengda, þó hann renni með fullum hraða.
 2. horn, til þess að gefa með hljóðmerki.
 3. ennfremur þegar dimt er:
 - a. tvö tendruð ljósker, sitt á hvorri hlið bifreiðarinnar framantil, og í sömu hæð, sem lýsa svo, að ökumaður sjái að minsta kosti 12 metra fram á veginn.
 - b. eitt ljós, sem ber skæra birtu á merki vagnsins.
- Stjórnarráðið getur með reglugerð sett nánari ákvæði um gerð bifreiða, þar á meðal sjerstaklega um þyngd þeirra.

4. gr.

Sjerhver bifreiðareigandi skal senda lögreglustjóranum í því umdæmi, sem hann er búsettur í, tilkynning um bifreið sína, áður en hún er tekin til notkunar. Skal lögreglustjóri síðan láta fara fram skoðun á vagninum, og greiðir vagneigandinn kostnaðinn við skoðunina. Ef vagninn samkvæmt skoðuninni fullnægir ákvæðum þessara laga og þeirra reglugerða, sem settar verða samkvæmt þeim, skal lögreglustjóri skrásetja vagninn og afhenda eiganda merki, sem setja skal á vagninn, og ekki má taka af honum meðan hann er notaður. Verði eigendaskifti að bifreið, skal bæði hinn fyrri og hinn nýi eigandi tafarlaust tilkynna það lögreglustjóra. Flytji bifreiðareigandi úr einu lögsagnarumdæmi í annað, skal hann senda tilkynningu um flutninginn til lögreglustjóra beggja umdæmanna, og skal þá lögreglan taka ákvörðun um hvort breyta þurfi merki vagns hans.

Lögreglustjóri getur, hvenær sem honum þykir þurfa, látið fara fram nýja skoðun á bifreið, og komi það þá í ljós, að hún fullnægi ekki lengur ákvæðum laga og reglugerða, getur hann bannað notkun bifreiðarinnar, og tekið merkið af henni.

5. gr.

Enginn má stýra bifreið, nema hann sje fullra 18 ára að aldri, eða fulls 21 árs ef bifreiðin flytur farþega fyrir borgun, og hafi ökuskírteini frá lögreglustjóra, sem heimilar honum að stýra bifreið.

Til þess að öðlast slíkt ökuskírteini, verður hlutaðeigandi að sýna vottorð frá lækni um að hann hafi fulla sjón, og vottorð tveggja valinkunnra manna um að hann sje áreiðanlegur og samviskusamur. Ennfremur verður hann að standast próf, samkvæmt ákvæðum, er stjórnarráðið setur með reglugerð; þó má í þeirri reglugerð ákveða að sá þurfi ekki að taka próf, sem hefir skírteini frá erlendum stjórnarvöldum.

Lögreglustjóri getur svipt hvern þann ökuskírteini um tiltekinn tíma eða fyrir fult og alt, sem er dæmdur í refsingu fyrir brot á lögum þessum eða reglugerðum þeim, sem settar verða samkvæmt þeim, og sömuleiðis hvern þann, sem álitíð er að hafi ekki lengur þá eiginleika, er útheimtast til þess að fá ökuskírteini.

6. gr.

Ökuhraðann skal ávalt tempru svo, að komist verði hjá slysum og ekki sje trufluð umferðin.

Í kaupstöðum, kauptúnum og ámóta þjettbýli má ökuhraðinn aldrei vera meiri en 15 km. á klukkustund, nema stjórnarráðið hafi leyft meiri hraða eftir tillögum hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarstjórnar. Utan þessara staða má hraðinn vera meiri, ef næg útsýn er yfir veginn og ökumaður samt sem áður getur fullnægt öllum skyldum sínum, þó aldrei meiri en 35 km. á klukkustund. Í dimmu má hraðinn aldrei vera meiri en 15 km. á klukkustund.

Þar sem ökumaður sjer ekki langt fram á veginn, í kröppum bugum, við vegamót eða gatnamót, þar sem vegurinn er sleipur og þar sem mikil umferð er, má ekki aka hraðara en svo, að stöðva megi vagninn þegar í stað. Sje for á veginum, skal aka svo gætilega, að ekki slettist á aðra vegfarendur.

7. gr.

Ef bifreið mætir mönnum sem hafa hesta meðferðis, skal hún halda sjer vinstra megin á veginum. Bifreiðin skal þegar nema staðar, ef sá sem hún mætir gefur merki, eða ökumaður sjer að hestur hræðist eða verður óróor, og skal hann gera það, sem í hans valdi stendur til þess að hestarnir komist fram hjá bifreiðinni án þess að fælast. Sömu varúðar skal bifreiðarstjóri gæta er hann vill fara fram fyrir vegfarendur, sem eru á undan honum, en þá skal bifreiðin vera hægra megin á veginum.

Ef bifreið mætir vögnum eða vegfarendum á þeim stað, þar sem vegurinn er svo mjór, að ekki komast hvorir fram hjá öðrum, skal bifreiðin aka til baka og nema staðar þar sem hinir komast fram hjá henni.

8. gr.

Ökumaður bifreiðar skal gefa merki með horni sínu í tæka tíð, þegar hætt er við árekstri. Hann skal þegar í stað hætta að gefa hljóðmerki ef hestar hræðast eða verða óróir, og ekki má hann gefa hljóðmerki um leið og bifreiðin fer fram hjá hestum á veginum.

9. gr.

Ef slys vill til, sem stafar af eða stendur í sambandi við notkun bifreiðar, skal ökumaður þegar nema staðar, skýra frá nafni sínu og heimilisfangi ef krafist er, og hjálpa þeim, er slasast hefir, ef þörf gerist.

10. gr.

Óski útlendingur að nota um stuttan tíma bifreið, sem hann hefir með sjer frá útlöndum, getur lögreglustjóri í því lögsagnarumdæmi, þar sem hann fyrst vill nota vagninn, veitt honum tímabundið leyfi til þess að nota bifreiðina, þó ekki lengur en 3 mánuði, með skilyrðum þeim, er þurfa þykir til þess að ná tilgangi þessara laga. Leyfi þetta getur lögreglustjórinn í hverju því lögsagnarumdæmi, sem bifreiðin er notuð í, afturkallað ef honum þykir ástæða til.

11. gr.

Um tvihjóla bifreiðar, og um þrihjóla bifreiðar, sem aðeins eru ætlaðar einum manni, gilda þessi sjerstöku ákvæði:

1. Þær þurfa ekki að hafa nema einn sterkan hemil, og ekki nema eitt skært ljós í dimmu (sbr. 3. gr.).

2. Aldurstakmark það, er ræðir um í 5. gr., færist að því er þessa vagna snertir niður í 15 ár.

12. gr.

Brot gegn lögum þessum og gegn reglugerðum þeim, er samkvæmt þeim verða settar, varða sektum frá 10 til 500 kr., nema þyngri hegning liggja við eftir öðrum lögum.

13. gr.

Hljótist slys eða tjón af notkun bifreiðar, annaðhvort beinlínis af akstri hennar, eða af því að hestur vegfaranda fælist, eða á annan svipaðan hátt, er sá, sem ber ábyrgð á bifreiðinni, skaðabótaskyldur, nema sá, sem fyrir slysinu eða tjóninu varð, eða einhver þriðji maður, hafi orðið valdur að slysinu eða tjóninu af ásettu ráði eða með vitaverðri óvarkárni.

Framanskráð regla gildir þó ekki um slys eða tjón á fólki eða varningi, sem bifreiðin flytur, nema ræða sje um bifreið, sem er til afnota fyrir almenning gegn borgun. Að öðru leyti fer um skaðabótaskyldu fyrir slík slys eða tjón eftir almennum reglum.

14. gr.

Eigandi bifreiðar ber ábyrgð á henni og er skaðabótaskyldur samkvæmt 13. gr. Noti maður bifreið annars manns í heimildarleysi færast skaðabótaskylda eigandans yfir á notandann.

15. gr.

Með framangreindum ákvæðum um skaðabótaskyldu er ekki skertur neinn sá rjettur til skaðabóta, sem leiðir af almennum reglum.

Athugasemdir við frumvarp þetta.

Með því að notkun bifreiða er nú byrjuð hjer, og virðist ætla að fara vaxandi, þykir nauðsynlegt að lögleiða ákvæði um þetta efni, í líkingu við þau ákvæði, er gilda í öðrum löndum.

Tilgangur frumvarpsins er sá, að tryggja það, að ekki verði notaðar aðrar bifreiðir en þær, sem eru svo fullkomnar að gerð, og svo vel haldið við, að líkur sjeu til að ekki þurfi ófullkomleiki þeirra sjálfra að valda slysum. Því næst að tryggja það, að ekki stýri bifreiðum aðrir menn en þeir, sem hafa lært það til hlitar og eru til þess hæfir. Ennfremur eru settar reglur um hraða bifreiða, og hvernig þær skuli haga sjer til þess að valda sem minstum бага fyrir aðra vegfarendur, og loks eru ákvæði um skaðabótaskyldu fyrir slys eða tjón, sem stafa kann af notkun bifreiða.

Um hinar einstöku greinar frumvarpsins skal þetta tekið fram:

2. gr.

Tilætlunin er að bifreiðum sje heimilt að fara um alla opinbera vegi, nema þá, sem kunna að verða undanteknir sjerstaklega. Aftur á móti þykir ekki þörf að taka það fram, að eigendur einkavega sjeu sjálfráðir um hvort þeir leyfa bifreiðarferðir um vegi sína.

3. gr.

Breidd flutningabrautanna er víðast hvar 3,75 metrar, en breidd þjóðveg-
Þyngd bifreiða má ekki vera meiri en svo, að vegum og brúm sje ekki hættu búin af umferð þeirra, en það getur komið fyrir að leyfa megi þyngri bifreiðir á einum vegi en öðrum, og þess vegna þykir rjettara að setja ákvæði um þetta með reglugerð en að taka þau upp í lögín sjálf. Á landssjóðsvegnum eru brýr nú yfirleitt bygðar þannig, að þær þola 1000 kg. hjólþunga, eða fjöggra tonna þunga vagna fjórhjólaða, ef jafn þungi er á framhjólum og afturbjólum. Þetta mun því verða hámark þeirrar þyngdar, sem leyfð verður hjer, og er það sama hámark, sem leyft er alment í Noregi.

6. gr.

Ákvæðin um ökuhraðann eru í samræmi við samskonar ákvæði í Noregi.

13.—15. gr.

Ákvæðin um skaðabótaskyldu, sjerstaklega um skaðabótaskyldu vagneigandans, ef slys eða tjón ber að höndum, eru tekin hjer upp eftir norskum ákvæðum um sama efni, og svipuð ákvæði gilda einnig í Danmörku. Þó hefir ekki þótt rjett að taka upp nú þegar, meðan notkun bifreiða er svo að segja í byrjun, ákvæði um það, að skaðabótarkröfur skuli hafa forgangsrjett að vagninum sjálfum (t. d. á undan veðskuldum), eins og ákveðið er í Danmörku, eða að vagn-eigandi skuli setja tryggingu um leið og vagn hans er skrásettur, eins og ákveðið er í Noregi, heldur þykir rjettara að bíða með að setja slík ákvæði, þangað til reynslan sýnir hvort þeirra verður þörf.

Ekki hefir heldur þótt rjett að ákveða nú þegar árgjöld til hins opinbera fyrir notkun bifreiða, eins og gert er í öðrum löndum, heldur þykir rjettara að bíða með slíkt þangað til sjeð verður hvort notkun bifreiða eykst svo, að slík gjöld mundu nema nokkru, og hvort atvinnurekstur með bifreiðum þolir slík gjöld hjer.
